

Q. D. B. V.

Quousque tandem, *Auditores omnium ordinum honoratissimi*, animi mei vires intenderim, ut quem modo sepelivimus celeberrimum virum, qui universitatis ornamentum & urbis decus orbisque litterarii quam diu vixit sidus erat, cujusque defuncti desiderium ut afficit, ita memoria delectat, *JOHANNEM HILDEBRANDUM WITHOFIUM Rectorum nostrum Magnificum*, in quo sic omnia laudes occupavere, ut qua in earum ordines irruam, vix locus aut hiatus patere videatur, idoneis tantoque viro dignis verbis celebrem, eoque votis meis excido, ut verear ne justa quidem me recte persolaturum esse.

Uti sol enim luce & calore suo cuncta illustrans & fovens reciprocando a nemine illustratur, & magni Viri a quibus multa in genus humanum beneficia collata sunt, difficulter qui paria retribuatur inveniunt, ita accidit ut noster etiam *WITHOFIUS* qui ex hac ipsa cathedra

summorum REGUM PRINCIPUMQUE & illustrissimorum virorum, doctorum etiam & clarorum collegarum virtutes & laudes post obitum singulari quadam pietate, facundoque & melleo ore, elegantissimoque & copioso sermone prædicare, qui magnas rerum conversiones, qui REGIÆ domus fata, qui religionis, qui academiæ jubilæa & reliqua solemnia, qui pacis bellicque vicissitudines nescio an dulcius quam doctius enarrare & concinere solebat, quo talis ei gratia referretur, a me, inepto ad hoc opus præcone, hæsitante scilicet oratore, & a me quidem, qui contra propositum etiam meum lugeo, neque eluxi, cujusque vocem non fucata tristitia premit, expectare debuerit.

Sentio autem, quemadmodum in foro, quo minus testis citatus compareat, parvus non excusat morbus, sic mihi dum beato & optimo seni parentare sum jussus ponendum esse omnem imbecillitatis metum, ipsamque trepidationem aut dubitationem meam non satis æquam fore, quumque in panægyri quam in sacris secularibus academiæ nostræ suavissimus noster Collega (a) dixit, postquam majorum pie defunctorum memoriam funebri oratione plerumque honestatam fuisse docuerat, „ut etiam „sibi tum adhuc superstiti pia olim posteritas eodem can- „dore, quo se usum profitebatur, redhostimenti loco si- „mitem præstare vellet benevolentiam optans, addebat „nil esse quod ulterius in hac rerum vanitate sperare „queat, nihil quod cupiat, scire se UNUM ESSE NE- „CESSARIUM, „ ego quidem huic monito obtemperans studebo ut quantumcunque in sermone meo eloquentiæ
aut

(a) Anno M DCC LV.

aut gratiæ desiderari recte possit, id *candor* & rerum dicendarum *veritas* suppleat.

Quum enim ad hanc academiam docendi causa ad-
motus essem, nihil mihi potius & posthac nihil antiquius
fuit quam ut frequenter *WITHOFIUM* nostrum con-
venirem, ex cujus amcenissimo consortio nunquam, quin
plenam quasi voluptatem cepissem, auctus scilicet aliqua do-
ctrina, aut exemplo ad bene agendum excitatus & con-
firmatus secessi, cujus etiam ultimos halitus excepi, conti-
nuisque meditationibus & precibus, quibus totum morbi
tempus, ne somno quidem, id enim somniantis verba ge-
stusque declarabant, excepto, transigebat, adfuiti, ami-
cumque & obtinui & dixi vale.

Etenim vir egregius illud experiebatur mortis ge-
nus, quo mens integra sui que plene & omnino conscia,
certis sensibus, tranquilla & intrepida corpusculi ab im-
mortali Deo qui coagmentaverat, imperatam dissolutio-
nem videns, lento gradu in futuræ vitæ se insinuat soci-
etatem, qualis secessus sapientibus fere solis viris, & præ-
primis senibus solennis & frequentatus esse sivevit. Quum
enim plurima turba hominum ad ultimum adpropinquans
diem vel gravi & oblivioso oppressa veterno defectionem
vitæ defectione sensationis anticipet, vel eam vis morbi in-
ferat insaniam, ut inter errores & ludibria ingenii, quæ de
se agatur fabula nescii, nec præteritorum memores, nec
eorum quæ secutura sunt curiosi, præcipites agantur in
alveum magnum, quo abiere patres, imo quum sint
alii qui horridiori & trüculentiori adpectu vanis cona-
minibus & inutili mentis agone, iniquo & refractario
animo

animo, inevitabile & prope nunc ingruens fatum evitare nitentes, qui futillum rerum curis, qui lamentationibus, omne quidquid spei vel umbram præbet advocando, ipsis his infructuosis laboribus vires enervant, & fere citius quam terminus instat, propriis scilicet nisibus fracti, *victoris* pavidam animam efflant,

quo pacto, *Auditores*, non læta & exoptatissima & amabilis & jucunda non modo illi ipsi cujus causa agitur, sed etiam intuentibus ea ex hac vita secessio æstimanda est, quando vir prudens suæque fragilitatis non perfunctorie & coacte sed dudum & cum certitudine conscius, non obtusâ acie sed longius ad meliora prospiciens, positis ærumnis quarum finem videt, gratus in DEUM OPTIMUM MAXIMUM qui tanto tempore vivere dedit, gratus in orbem cujus pars fuit cujusque commodis adjutus & usus est, plena fide in ea quæ de futura resurrectione & angustæ vitæ adipiscenda felicitate autoritas divina æque ac internus monitor præfagit, elata mente ita non renuit instantem quietem, ut potius minime deprecetur.

Ejusmodi finem habuit amatissimus Collega noster qui clementiæ divinæ & favoris humani recensio gratique animi adversus viventes amicos atque defunctos testificatione morbi & horarum longitudinem fallens, id unum conquerebatur, quod Poetarum & Historicorum elegantiae & criticæ curæ, quibus a juventute fere imbutus fuerat nolenti etiam nunc obvolantes mentem a divinis rebus, quibus totus involatus esse cupiebat, non abstraherent quidem sed tamen remorarentur, etsi tantum

tum absit ut ludicra ea & futilia aut pudenda essent quæ morientis animum molestabant, ut potius sapientiæ specimina forent. Quum igitur firmus mihi persuadeam ad cognoscendum hominum singulorum characterem magis fere quales decesserint, quam quales vixerint, facere, artemque moriendi exemplis feliciter quam institutione doceri, ne displiceat, Auditores! ex multis aliquot audire festive dicta quibus itineris sui ultimum finem honestavit, nam si plura recensere animus esset, in multam noctem vos occupare liceret. Septem vero ante mortem horis, quum charum senem salutans graviori somno fatigatum inveniebam, cujus molestiam ut arcerem, aceto myrrhino vel aromatizzato nares oculosque blande fovendo expergefeci, ille autem levatis palpebris, ecce *Tu es*, inquit, *Collega, mei oculi iterum vident*, brevique interposita mora eleganti in se ipsum, fato jam functurum, argutia, *memini autem*, addit, *Jonatæ filii Sauli regis, qui quoniam parum mellis linxisset ut oculos roboraret, mortis pœnam subire debebat*. Ad quod ego, ne mirare, respondeo, nam ita ferebant Asiaticæ leges ut nemini eas transgresso unquam parceretur. Qua mea animadversione ad vitam quasi reductus, recte ait, *respondes, nam sævæ fuerant priscorum populorum in eos qui contra majestatem delinquerent reprehensiones & crudelis vindicta, qua non ille tantum qui peccaverat, sed omnis ejus quandoque familia tanquam perduellis fuerit trucidata, monebat simul in Θεοραδία Iyralitica rem se aliter habuisse, frequenterque prophetas inculcasse filium pro patre, quando hic se rem fecisset, non esse puniendum, Amasiam regem allegans, qui quum paterni occisoris culpam ulcisci necesse duxerit,*

B filiis

filiis & familiis parcens non nisi fontis supplicium decernebat. Tum ego, in Asia sola talem sævitiam usu venisse, Europam nostram dixi mitioribus & clementioribus semper obtemperasse legibus. Qua is limitatione mea magis excitatus, & in activitatis suæ sphaeram rediens gravi lingua sed eloquenter erras, inquit, amice, nam macedonum & inde ductorum syrorum regum edicta quidquid in hoc genere acerbum dici potest longe superarunt, memoriterque aliquot veterum loca repetens, non patrem solum, nec liberos, nec familiam sed integros vicos aliquando, in quibus regum inimici aut percussores habitassent, propter unius peccatum tristissimo supplicio affectos necique datos fuisse affirmabat. Ego vero hominis, cujus instans fatum non dubia signa monstrabant, miratus animi præsentiam, Christiana ergo religio est, oppono, quæ tam divinam nobis hodie legum clementiam paravit, tuñ ille statim, quam belle, inquit, mones, nam CHRISTI leges benigne sunt, hoc tamen remansit, ut familia ex qua unus in regem iniquus fuit, non interneccionem quidem timere, sed nomen mutare debeat & sic civilem ut vocant, mortem mori, capitque docere quomodo Ravalliaci & nuper adhuc Amieni gallorum parricidarum cognatos sui puduerit nominis, Cromwellii etiam angli progeniem ne nunc quidem extinctam, sed alieni nominis egentem superstitem esse. Quibus ego revera attonitus, timens etiam ne molestus forem, nil amplius regerebam, noster autem WITHOFIUS paulisper in somnum relapsus, ac ut videbatur somnians, At Tu balbutiebar, Tu Deus justissime & misericors, non familiae tantum sed iis etiam ipsis parcis qui sponte in Tuam Majestatem deliquerunt, ut peccata nostra si vel

coccinea & cruenta fœditate coruscarent, per Tuam infinitam albescant gratiam. Plura deinde nec satis intelligibilis debilitissima lingua, & bulliente jam guttore proferens quiescere est visus, & tamen secum continuo differere, quumque binis circiter horis ante mortem placide merneretur, vellet fermocinationis facere finem, stertentique consulere pectori, *negavit se hoc facturum*, addens *se conversari cum Deo, sibi que propositum esse colloquentem cum Deo velle mori.* Id quod etiam evenit, atque sic forti & quasi obstinata adversus delirium & anasthesiam, ad quæ pronus omnino morbus erat, animo, & ex consilio sibi humiles ideas non permisit, documentoque nobis fuit, immortalem nobis animum esse & ipso jam ruente omnium virium inope corpusculo suum esse & suum agere suas vires & suam vitam retinere.

Talis erat moriens noster Rector Magnificus, talis occupatio, talis usus erat ultimorum quos ducebat spirituum, tanta vis ingenii, tanta memoriæ constantia, tantum iudicii acumen comitabantur beatam animam usque ad limites vitæ, talem virum amissimus, sed tale is etiam nobis exemplum bene moriendi reliquit. Vestra autem pace, *Auditores*, nunc etiam qualis vixerit, pro moduli mei tenuitate dicam. Quod ut fieri queat, non paucorum annorum spatium, sed extensa manu seculum comprehendendum est.

Nam ut pauci hodie longævi fiunt, ita certum est, si recte calculum ducere velimus, *plerosque longævos viros esse sapientes & eruditos*, eosque jura humanitatis cui præ reliquis animantibus omnibus in hac tellure,

diutinæ vitæ usura a Creatore destinata fuit, fere solos tueri, reliquarumque propterea mereri venerationem. Quinquaginta tamen annos ut plurimum terminum operum humanorum facere, & raro plus ultra dari, continua fere comprobavit experientia. Decem igitur lustra, quibus nolter *Vir secularis WITHOFIUS* rempublicam litterariam illustravit, si *Bommelianam* stationem adjungimus, sesqui annis sunt superata, si Duisburgense autem ad munus solum respicimus, paucos post menses, si Deo placuisset, *secularia solemnia nobis vir beatus promiserat.*

Ohe, *Auditores!* magnum in sepulchro beati viri thesaurum condidimus, quam enim fas erat ex vegeti senis ore sapientem expectare orationem, qua quidquid experientiæ tot annorum numero solertissimus rerum observator in tanta scientiarum mole sibi acquisiverat, qua ingentes humanitatis quas viderat vicissitudines & revolutiones, qua populorum hoc seculo mutatos mores quæ providentiæ divinæ insignia specimina, quot errorum quot benefactorum exempla non modo in universum, sed speciatim quæ nostras ad terras & hanc academiam spectant brevi compendio constricturus & lepido ut mos erat carmine præcenturus nobis erat illustris vates.

Dum igitur in *seculum* ingredior *WITHOFIANUM*, cuncta ea mihi præcidendâ vel certe non nisi leviter tangenda præscripsi, quæ ad virum beatum etsi pertinere queunt, propriam tamen ejus laudem, quia scilicet illa cum pluribus communia habet, non faciunt.

Natus

Natus autem est beatus vir anno superioris seculi *nonagesimo quarto*, die xxvii. Julii mensis, secundum veteris ut vocant styli rationem computato, in *Lengerica* comitatus Tecklenburgensis nobili oppido & ideo inprimis memorabili, quoniam in illo celeberrima illa *pacificatio Guesphalica*, quæ cunctis Christiani orbis gentibus hodiernam normam & publici juris fundamenta fecit, siquidem utrarumque partium, tam eorum qui Monasterii, quam qui in Osnabrugensi urbe congregati erant Europæorum principum legati, in hoc inter Monasterium & Osnabrugum medio loco absque simultatis & cerimoniarum ambagibus ad deliberandum sæpe conveniebant, orta & confirmata fuit. Quæ loci celebritas æterna & longe perennior erit quam illa quam ante id tempus ex fano & simulacro St. Margaretæ, miraculis atque prodigiis, ut tum credebatur, per universam Guesphaliam notissimo habuit, cujus scilicet oraculum inter ipsam illam summorum legatorum præsentiam elanguit atque conticuit.

Non parum vero ad hodiernam ejus urbis elegantiam nostri beati viri parentes atque majores contulerunt, hi enim amplissimæ linteaminum mercaturæ etiam nunc in illa regione florentis formam & spem animo concipientes effecerunt ut ignota olim & a consortio cultorum populorum fere semota natio cum reliquis nunc cohæreat & commercia colat, scientiarumque & omnium elegantiarum merces & vendat & emat.

Ex his patrem habuit noster beatus Vir *Everardus Witbosum*, honestum mercatorem, cujus primus

& unicus filius fuit, mors enim primo ætatis anno nostrum patre orbem & matrem viduam fecit. Quæ mater, *Joanna Sybilla Schulzia*, perhonesti & laudati *Schulziani* stemmatis, ex quo præter alios bonos viros inprimis atavus maternus, *Wilhelmus Expenbeck* in miserando urbis Magdeburgicæ excidio singularia modestiæ & cum fortitudine copulatæ lenitatis specimina, cujus etiam signa in familia permanserunt, dedit, filia, matrona pia & prudens filioli curam vere maternam gessit, in educationis autem labore ducem & comitem atque pium adiutorem habuit avum nostri collegæ, cujus longævitas paternæ vitæ brevitatem supplevit, nam summam senectutem adepti funus non liberi modo sed nepotes etiam & abnepotes comitati sunt, quemadmodum & conjux ejus, avia nostri, centesimum vitæ attigit annum.

Sub hac tutela *JOANNES HILDEBRANDUS* puerulus prima & universalis intelligentiæ fundamenta in ludo patrio jecit, post aliquot annos ad Tecklenburgensem scholam missus propter fertile ingenium ad litterarum disciplinam aptus judicatus, anno hujus, in quo vivimus, sæculi octavo celebri Bremensium pædagogio admotus in illo tam præcocia profectuum specimina dedit, ut jam tum aliqua per magnam urbem fama gauderet, cognitus scilicet ac æstimatus a præcipuis illius reipublicæ viris, præsertim illustrissimo *Gerardo a Mastricht* Syndico Brementali, qui quoniam nonnulla pueri carmina viderat, eum frequenter ad se accivit, neque tantum bibliothecæ suæ copiam fecit, sed omni etiam modo ejus animum & studia erexit, ignarus fore aliquando ut *WIT-*
HO-

HOFIUS magni *Mastvichtii* sedem, nam hunc apud nos olim eloquentiæ & historiarum professionem occupasse non immerito gloriamur, cum laude fuisset impleturus.

Deinde ad illustre Athenæum Bremense evehctus doctissimorum atque dignissimorum tunc temporis antecessorum non institutione sola sed etiam familiaritate ac amicitia adjunctus, magnis gressibus universæ literaturæ, theologicæ imprimis & philosophicæ campum emensus est, quo etiam loco sub beati *Schumacheri* Cl. viri præsidio propriis ex fontibus haustam pulcherrimam dissertationem scripsit atque defendit de *πολυθεότητι* antediluviana.

Posthac præclarissimam quæ *Ultrajecti* cunctis bonis artibus semper abundavit, academiam adiit, ubi docentes tunc *Roellios*, *Burmannos*, *van Alpheos*, *Relandos* & in humanioribus ut vocant & græcis præprimis literis *Duckerum* præceptores & fautores agnovit.

Hujus autem *Duckeri*, magnifico suo *Thyicide* & aliis ingenii foetibus celebre nomen mihi memoriam refricat rei, quam quo minus ennarem, mihi temperare nequeo. *Duckerus* enim senex admodum & annis & laboribus fractus a publico *Ultrajectino* munere sponte se abdicabat, raroque consilio in *Meiderici* pagum a nostra *Duisburgensi* urbe tertio & quod excurrit lapide distantem se conferebat, in ædibusque pl. Rev. nunc beati *Neubusii*, ejus loci V. D. M. quocum aliquo affinitatis vinculo junctus erat, privatissimam ducens vitam sui corporis infirmitatem pacatæ mentis meditationibus solabatur,

batur, quo in pago *Duckerus* etiam sepultus jacet. Quem amicum & veterem fautorem quum propter vicinitatis commoditatem noster *WITHOFIUS* aliquoties conveniret, dici non potest quanta gratiarum testificatione, quo mutuo favore, qua voluptate senili, nam utrumque canities ornabat, inter se doctos & jucundos miscuerint sermones, quo gaudio juveniliū bene actorum temporum sint recordati, quo affectu sibi utrinque gratulati, quam cupide bene precati fuerint, nam me, his conventibus, bis ut opinor, adstantem tanta amicorum & proborum senum admiratio cepit ut linguæ ad eam recte edisserendam omnino copia desit.

Hic locus est, ut Vos singulatim alloquar, *generosissimi* atque *nobilissimi dilectissimi* *academiæ nostræ* cives, qui præsentia, qui mœrore & luctu vestro, qui reverentia vestra, qui sumtibus vestris quos in pereleganti choro musico funebri ducendo tam digne collocastis, quam amaveritis beatum vestrum Rectorem, testamini, ut Vos, o mei! commonefaciam summum hoc gratitudinis vestræ fastigium fore, si egregium vestri Rectoris, dum adhuc juvenis esset, exemplum sequamini. Ne cogitate sempiternam vobis juventutem fore, a qua ad senectutem modicum est intervallum, non hic est moræ opportunitas, tempus fugit & fugientibus instat, parate vobis hoc gaudium quo senex *WITHOFIUS* est gavisus, ut & Vos eo frui queatis quando tristis ætatis hiems, quando mortis adproperantis imago non alias nisi has solas delicias permittit, *peractæ juventutis* jucundam & fortunatam memoriam.

Noster certe *WITHOFIUS* juvenis adhuc sed qualis esset cognitus, non nisi binos ultra vigesimum numerans annos ætatis a potentissimis Hollandiæ ordinibus insigni *Bommeliana* scholæ regendæ præfectus est, quam tamen stationem non nisi sesqui annis tenuit, etsi lætissimam eam sibi fuisse posthac sæpius & mihi & amicis ceteris est contestatus.

Nam fama viri crescens & novis frondibus indies lætior effecit, ut non multo post, anno scilicet nostri sæculi decimo nono a Serenissimo gloriosæ memoriæ Rege Borussiae FRIDERICO WILHELMO ad nostram Duisburgensem musarum sedem sit advocatus, quippe quæ post obitum Cl. *Mascampii* tum temporis imprimis intelligente ac strenuo linguarum eruditarum & historiarum doctore videbatur egere. Votis igitur publicis obsecundans *WITHOFIUS* XIX. Apr. anni MDCCXX. more solemnissimi fuit inauguratus, continuisque deinde & fructuosis laboribus per integros hos quinquaginta annos suam spartam ornavit, nobisque sedulitate & laborioso vitæ genere præluxit, nam in *WITHOFIO* nostro, ne sene quidem nec otium, nec remissio, nulla ferendorum aut agendorum impatientia, festitudo nulla erat, instar arboris plantatæ in irriguo loco, in quo fructus succedit fructui, quæque novas frondes ante priorum lapsum gignit.

Masacritatem autem beati viri non leviter auxit & juvit felix & faustum & fortunatum, quod anno vigesimo sæculi secundo inivit conjugium, hominem enim se sentiens, ut legi humanitatis, quæ multis de causis solitudi-

rudinem viri damnat, faceret satis, ornatissimam & honestissimam virginem sibi jucundam & gratam thori fociam elegit *AGNETAM MARGARETAM GLEIMIAM*, Vefaliensem, ingenua familia *GLEIMIA* scilicet, quæ plures egregios viros, & inprimis celeberrimum & hodie ætmatissimum *anacreonticum germanorum poetam JOAN. GUIL. GLEIMIUM*, cujus amicitia me olim Berolini gavisum fuisse lætus memini, in suo gremio aluit, ortam.

Dignissimæ huic *WITHOFII* conjugii *AGNETÆ MARGARETÆ*, quæ indefessis operis & mira sollicitudine pientissimoque affectu mariti necessitatibus inservire, ejusque commoda ante quidem quam ea requirerentur præparare, & in conservanda & corroboranda ejus valetudine omnem suam curam & diligentiam egregio exemplo ponebat, dignissimæ inquam *WITHOFIÆ*, ante quatuor nunc annos subito decedenti tunc temporis programmate parentavi, tristitiamque mariti, viri amicissimi levare conatus sum.

Nihil autem in hoc rerum ordine gratius aut jucundius beato viro contingere potuit quam prosperitas quadruplicis prolis ex sua *GLEIMIA* susceptæ, prolis laudatæ atque fortunatæ, nam trium filiorum juveniles conatus, eorundemque virilia posthac merita & summam eruditionem, & munera & dignitatem, quæ in natu majori equestri etiam axiomate aucta fuerat, & magnam celebritatem & insignes quibus orbem literarium ornant labores, & non ultimam, principibus placuisse viris, laudem,

dem, noster *WITHOFIUS*, quod adeo rarum & infuetum deprehenditur, non longinqua spe quadam concepta, quæ bonis patribus plerumque sufficere debet & unicuique sæpe morientium solatium manet, sed suis oculis vidit, summamque ideo quæ in genitorem bene de suis meritum cadere potest voluptatem persensit, felicitatem suorum. Ipse enim suæ gentis eruditorum primus pietate prudentia ac diligentia sua nactus est doctæ gentis sator & conditor esse, *WITHOFIÆ* scilicet sub musarum & gratiarum clientela comprehensæ gentis, non filiorum modo sed & cognatorum qui hujus exemplo ad disciplinarum studium erecti per Dei providentiam orbem exornant, & ab hoc suo auctore derivatos se esse gloriantur.

Quamquam enim filii natu majoris, *BALTHASARIS EBERHARDI*, doctissimi viri, & ab ineunte ætate non internam modo scientiarum dulcedinem, sed etiam secundæ fortunæ eum quasi prosequentis favorem experti, ad *Divi Petri Ultrajecti Canonici*, & in *Lingensi Athenæo Professoris Theologiæ primarii*, posthac *Serenissimo Regi a Consiliis Sanctioribus* in Berolinensi pupillarum rerum tribunali constituti, & *nobilitatis* etiam ut jam dixi *equestris dignitate* condecorati, inter autem hos ipsos urgentis fortunæ fluctus ex vivis erepti, acerbum funus paternum animum non leviter afflixit, magnum tamen doloris fomentum esse debuit ipsa illa, quum immortalem gignere non potuerit, bonum tamen & vita dignum filium genuisse blanda consideratio. Binorum vero superstitum filiorum, *JOANNIS PHILIPPI LAURENTII*

scilicet, qui ultimis paternæ vitæ horis ex longinquo ad-
volans patris morientis oscula meruit & funus duxit, at-
que *FRIDERICI THEODORI* qui absens optimi patris
ad superos evecti abitum deslet, celeberrimorum & eruditæ
reipublicæ commendatissimorum virorum tanto minus
opus est ut meis laudibus modestiam offendam, quo læ-
tior eorum fama & illustrius nomen apud probos omnes
cluet, quorum etiam auctoritas & existimatio charissimæ
sorori suæ *JOANNÆ MAGDALENÆ SYBILLÆ*
eunctis virtutibus florentissimæ virgini & sui sexus orna-
mento, proterque amissam tam chari patris tutelam & so-
cietatem tristissimæ, præsidium & adjumentum & sola-
tium reddet, idque eo dignius, quo major ejus & emi-
nentior in patrem pietas fuit, cujus senis & viribus fracti,
post creptam inprimis desideratissimam conjugem multis
molestiis pressi, curas & negotia & ægritudinem perma-
nenti quadam amicitia & liberali obsequio ita levavit, ut
de tali amatæ filiæ animo & tam sollicita voluntatis pro-
pensione sibi vir beatus sæpe sit gratulatus.

Quid est autem? Auditores, quid arbitramini ad
commendationem honoris nostro *WITHOFFIO* habendi ad-
dendum amplius esse? in quo evehendo ex honesta stirpe
ortus, & flos juventutis, & munerum dignitas, nominis-
que splendor & conjugii felicitas & familiæ prosperitas,
hæc omnia necessitudinis aliquo quasi vinculo constricta
conspirarunt; at vero hæc, ut cum *Epicteto*, cujus do-
ctrina mirum vir beatus delectabatur, loquar, externa
WITHOFFIO erant, liceat igitur ad ejus personam meam

ora-

orationem despectere, quæ ad sui laudem neque majorum
signis, neque ut ut magnum hoc sit, posteritatis gloria
habuit opus.

Insignis autem hominis adversus *Deum reverentia*
non modo morientis, sed etiam quam diu vixit, erat, ut
quidquid aut grati aut adversi acciderit, a confidentia ejus
nunquam recederet, & quum in reliquis ad fortunas &
alias res externas spectantibus negotiis providus semper
& circumspectus imo quandoque dubitantior erat, quo-
ties ad *Deum* quid referendum erat, forti animo & singula-
ri fiducia uteretur. Sed hæc privata & intrinseca & vix sen-
sibilis in eo virtus erat, quam sine ostentatione, absque
inutili & sæpe abutenti nominis divini ad quamlibet par-
vitatem prostitutione, veritus scilicet temere & absque
gravi causa testem appellare *Deum*, ab omni externo ap-
paratu abstinens, tanquam aliquod *mysterium*, cujus no-
lebat alios conscios esse, in pectore exercebat; Scelerum
propterea & vitiorum magnus hostis, a quibus non mo-
do ipse abstinebat, sed nec in aliis sine mæstitia cernere
poterat, quin aliquando impetuose in tales invehatur.

Et reformatæ quidem religioni, in qua enutritus
erat, toto pectore adhæsit, neque tamen aliorum chri-
stianorum ordines propterea contemnendos aut plane vi-
tandos putavit, quin potius asceticos ut vocant & practi-
cos institutionis christianæ libellos, quamcunque etiam hæ-
resin saperent, omissis scilicet illis quæ reprehendenda
forent, modo ad *isodidona* & ad viam eo ducentem di-

rigerentur, in deliciis habuit, & plerumque vespertinas post cenam horas eorum lectioni dare consueverat.

Nec prætermittenda est singularis & devotissima in CLEMENTISSIMUM REGEM, *serenissimamque domum Boruffo-Brandenburgicam* pietas & observantia, a qua neque lætis neque tristibus diebus se unquam divelli est passus, quum enim vota nostra pro conservanda vita REGIS & confirmando throno superioris belli atrocitas acrius quam ante excitaret, qui angebamus, & sæpe quasi omnis spes præcisâ foret, trepidabamus; ille nunquam dubitans, rerum se asserens historiam nosse, justam esse regis causam, non destitutum suo tempore auxilium Dei, animos nostros corroborabat. Quumque tandem pace reddita, quam perpulchra panegyri, præ magnitudine autem gaudiorum lachrymas copiose fundens noster WITTHOFIUS celebravit, quum pace reddita non pauci forent qui aureum sibi nunc seculum promitterent, nescientes diuturnos manere post magnum morbum labores, nec subito vim fractam nervorum restitui, brevissimo enim momento incisum vulnus trade sanatur, nec dies sed menses ut cicatrice claudatur postulat, pius WITTHOFIUS regis consilia semper excusabat, quamque lene & suave tam duris in temporibus imperium experiremur, ad alios digito ablegans, monstrabat. Etiam eos, qui, sive vere ita se res habeat sive minus meum non est decernere, maximi regis nomine circumferuntur libros, quamvis mutilatos sæpe nec justæ editionis, libenter & devota mente legebat, insignibusque & vere regis cogitationibus eo usque delectabatur ut quum sint qui nonnulla eorum libro-

brorum dicta liberiora, nec religionis auctoritati satis consona putent, *WITHOFIUS* omnem ex illis offensionem tollere sciret, occasionemque scribendi & personarum quibuscum Dominus ludebat conditionem & poeticam libertatem citando, controversas ejusmodi theses frugi & laudi restitueret.

Quam quidem judicandi benevolentiam aliis etiam auctoribus præstare, æquumque se in litibus literariis arbitrum gerere solebat, non tactis scilicet sordibus mella carpens, ad quod virtutis genus in tam incredibilem quam exercebat librorum lectura, dum neminem omnino reperiebat omni menda vacuum, hominum laboribus semper indulgendum esse intelligens, necessario & quasi manu ducebatur.

Immanis enim viri eruditio & inexhausta cognitio fuit, viri qui per tot annorum decursum, intra elegantissimam pariter & amplissimam bibliothecam affixus, ex qua nisi publicis negotiis aut raris amicorum interpellationibus vix unquam abstraheretur, excellentissima etiam memoria, oculorumque ad mortem usque acumine adjutus, non poterat non infinitam rerum verborumque copiam & suppellectilem acquisivisse.

Sed præstat de hac doctrinarum multitudine tacere quam non apte ea quæ cuivis cui contigit *WITHOFIUM* nosse, notissima sunt dicere, nam non sibi legebat, sed aliis, scenerans semper & quæstum scientiarum ea propter faciens ut haberet quod in alios refunderet. Sunt certe eruditi homines qui multa sciunt, sed sibi fe-

re solis sciunt, sibi solis sapiunt, suo thesauro instar draconis, ut fabula monet, invigilant, quotiescunque ab illis aliquid eroges quo juvent aut ornent, si vel paululum extra suos cancellos eos trahas, muti sunt & perturbati, propriarum divitiarum non compotes. Hi se instar profundi putei habent, in quem, ut parum aquæ recipias, fitula demittenda, eaque machinarum posthac tormentis reducenda & elevanda est, tantum abest ut sponte aliquid largiantur.

Noster autem *WITHOFIUS* vivi fontis aut salientis rivuli imaginem servans, nemini qui vellet, sui copiam invidebat, nec mora aut multa præmeditatione habebat ad respondendum opus, ubertas enim ipsarum rerum, & luxuriosa pene ingenii fertilitas & abundantia verborum, si vel leviter invitares aut ad dicendum extimulares, mox historicorum veterum recentiumque exempla, mox poëticarum amœnitatum fabularumque, mox philosophicorum dictorum, memoriter sæpe & quasi ex auctoris voce prolatorum imbrem dabat. Quamobrem vix ullius docti viri consortium gratius & amœnius esse potest, quam hujus fuit, quod non nos modo quibus *ambulanti* hanc *bibliothecam* frequentare datum fuit, sed etiam exteri viri docti Germani Batavique, quando per nostram urbem iter dirigebant, horum vero nemo quin celebrem *WITHOFIUM* salutasset, transire solebat, experti atque falsi sunt, plenus enim sententiarum literariæque cognitionis ditissimus, nunquam quæ semel dixerat, quod senum fere vitium est, repetebat, semper novâ, semper inexpectata, & ea quidem scitu digna, auditu
sua-

suavia proferens, quibus implebat conversationis hiatus, quoties vellet ad dicendum paratus, nam conjurati ad ejus ora veniebant eruditionis & festivitatis sales, semperque promptam nec unquam renitentem experiebatur musam.

Quam societatis dulcedinem augebat etiam scrupulosa cujusvis altercationis aut iræ fuga, nam ut facile patiebatur contra sentientium objectiones, his ipsis novam sæpe dicendi materiem suppeditantibus, tamen quoties in partes ibatur aut incalescebat disputatio, statim se retrahabat, aliisque sua proferendi dabat locum, alienus a morositate, nec honestas facetias vituperans, blandis & minime difficilibus aut anxiiis moribus senilem temperabat auctoritatem.

Quando autem publico loco dicendum erat, tum copix rerum & concinnitati orationis tantum addebat decus oris, eamque vultus & nutuum ad res dicendas commensurationem, ut non audire modo sed prope videre quæ animo conceperat, liceret. Perorabat autem sæpius, quoties scilicet secundum academix nostræ instituta publicus quidam sive lugubris sive lætus etiam dies festus agitur, aut magistratus academicus mutandus, fasciumque translatio aut ejusmodi occasio alia celebranda esset, expeditus enim materiam temporis aptam semper præsto habebat, quam non soluto tantum & nudo sermone illustrabat, sed elegantissimo fere semper ligatæ orationis argumento finiebat.

Nemo nostrum est, nec ullus eruditorum in primis apud Batavos est, qui nesciat quam promptus & alacer

D

quam

quam felix imo fere quam audax fuerit in carminis, latini præcipue, tum etiam græci & germanici recitatione, qua quidem in re si quem æqualem, superiorem non habuit, & si recte negavit olim Democritus esse posse sine furore poetam, id nostri vatis exemplo confirmari videbatur, qui frequentissima poetarum non modo veterum sed etiam recentiorum, quippe vix aliquis celebrior carminis autor est, quem ejus bibliotheca non contineret, ita se in adstrictum genus dicendi immerferat, ut in *WITHOFFIO* omnia modus & tonus essent, & quasi inflammato, quoties publice loquebatur, quando quid laudandum aut vituperandum, aut in suos & in amicos pietatis demonstratio facienda, aut viri memoria celebranda esset, mox ingens vis versuum, & eorum quidem minime planorum, sed quibus divinus impetus exprimeretur ex labris non præmeditatis instar fluminis scaturiret, nec interesset quod genus carminis sequeretur, sive pede rectus sive claudus iret, ita tamen ut Euripidæum & Horatianum odæ metrum præ reliquis prædilectione quadam coluisse videatur.

Præcipuus autem doctrinæ *WITHOFFIANÆ* campus historia fuit, non modo antiqua, cujus angustias claritas & perspicuitas autorum compensat, sed inprimis medii, ut vocant ævi, cujus divitias scribentium ejus ætatis paucitas & barbaries obscurat, uti etiam recentioris. Possidebat autem miram sagacitatem in colligendis & combinandis etiam minimis hinc inde sparsis factorum fragmentis, ut ex illis aliquod integrum & cohærens sive verissimum sive probabile tamen concinnaret systema, cujus
 sci-

scientiæ insignia & multo cum plausu accepta specimina dedit, nec dubito plura ex posthumis manu ejus exaratis chartis edi posse. Legebat autem fontes ipsos eumque qui quid primus scripsisset, præ sequacibus omnibus in indagando sensu veri & enodandis dubitationibus, audire amabat, neque politicam modo, id est de populorum & rerum publicarum magnis per bella & migrationes aut pacta factis conversionibus historiam, sed imprimis ecclesiasticam excolebat, utriusque populi divini fata & doctrinas & gesta prudenti moderatione ponderans, præ reliquis etiam in litteraria & philosophica autorum & factorum cognitione exercitatissimus alter aliquis *Morbofius* erat. Quo in opere id imprimis laude dignum existimo, quod eas res de quibus liquebat, & quæ per majorum industriam luce jam sufficienti donatæ essent, auditoribus quidem, quæ muneris ejus ratio erat, clare proponeret, privatam vero diligentiam in novis quasi prospectibus aperiendis, & in messe nondum tacta faciendâ locaret. Biographias eruditorum, & imprimis eorum qui veris beneficiis gentem humanam affecerunt, neque tamen publicis monumentis satis pro merito celebrati essent, aut quorum obscuriori memoriæ ne tandem oblivioni traderetur, metuebat, maximis curis colere solitus fuit, plurimumque dignissimorum virorum umbras reduxit, ut novis coloribus & nova luce splendentes in orbe reviviscerent.

Quamquam vero nullius gentis incuriosus erat, hominumque virtutem, ubicunque illa terrarum genita fuerit aut exercita, existimabat, diligentia tamen ejus fructum

inprimis *Gucspbalia*, patria ejus, quæ etsi multis ad illustrem famam consequendam commodis, quibus alii populi gaudent, carens, permulta ab omni ævo originaria ingenia produxit, nec non nostra rhenana inferior regio, *Clivensis* Ducatus & adjacentes terræ, in quibus vitam egit, quæ pietas *WITHOFFII* erat, persenserunt. Et posteriorum quidem, *Clivensium* eruditorum lectu dignissimum catalogum edidit, in quo non modo ultimi *Juliacensium* & *Clivensium* Ducis splendidissimam aulam, quam excellentes cujusvis ordinis viri ornabant & tanquam in publica palæstra litteras omnino varias agitando toti germaniæ prælucebant, sed etiam qui posthac hunc tractum egregii & sæpe non pro dignitate cogniti viri illustrarunt, ad memoriam repetere, eorum vitæ rationem describere & famam ex ruinis eruere conabatur.

Præterea criticis vel judicatoriis classicorum & historicorum auctorum emendationibus *vir beatus* a juventute suarum horarum & curarum partem mancipaverat, nam bibliothecam pro horto habebat, in quo diligentis hortulani instar rastro utebatur & falce, continuo quod luxuriare videbatur amputando, novosque & mitiores furculos inferendo pulchriores & fructuosiores suas arbores reddere laborabat. Permultas sane & egregias magnaque perspicuitate ac facilitate susceptas emendationes intricatorum locorum largitus est, quæ ingenii *WITHOFFIANI* præcellentiam eo eminentius produunt, quo majores fuerunt ante eum viri qui in iisdem sanandis hiulcis autorum locis oleum & operam perdididerant. Quamquam vero
ejus-

ejusmodi in rebus cunctis placere aut satisfacere difficile, imo potius impossibile est, dum quilibet suo sensu abundat, & prout quis ex alia facie, vel ut sic loquar ex alio latere rem adspicit, ut animum opinionibus occupatum adfert, aut non diu satis & plene & cunctis sensibus rem considerat, aliud etiam iudicium ferre solet, æquissimus certe & modestissimus beatus *WITHOFIUS* alienarum curarum censor, quando contra tineas aut blattas librorum hostes, aut contra tabum & pulverem aut librorum inconditam inscitiam aut contra ætatis opera humana devastatricis injurias disputandum erat, ne tum quidem nisi suarum castigationum fiducia id permittebat, liberiores, tantum abest ut invektivum sermonem, quo superioris seculi critici sæpe abutebantur, sibi unquam indulgit.

Criticarum vero emendationum plura specimina plane elegantia dedit, partim apud Batavos, partim nostratibus typis expressa, neque mediocrem earum sylvam in hebdomadariis nostris Duisburgensibus rerum eruditarum & politicarum relationibus sparfit, quas hebdomadarias relationes diligentissimus noster Collega per plurimos annos fere solus, paucis modo qui ab aliis proficiscerentur, interjectis, & semper doctis & elegantibus ex historia mediæ ævi petitis vel ad prætorum accuratiorem sensum eruendum aptis commentariis ornavit atque implevit, ut mirum fuerit singulis fere hebdomadibus tantam novarum semper & exasciatarum cogitationum materiem suffecisse.

D 3

Non

Non hunc vero modo implendarum publicarum char-
 tarum laborem, qui ex Clementissimi Regis edicto hujus aca-
 demiae doctoribus injunctus, nostro autem *WITHOFFIO*
 tanquam directori speciatim commissus erat, sed etiam
 reliqua muneris sui officia, siquis alius, hic certe constan-
 tissimis curis & diligentia nunquam defessa est executus,
 nec in senio quidem, quod majoris quietis privilegia sibi
 recte vendicat, a docendo, ab instituendo, a scribendo,
 etiam a gubernanda nostra republica academica se retraxit.

Rektoratus, in quo mortuus est, sextus erat quem
 gessit, tantaque cum laude & applausu collegarum, tali
 cum favore civium gessit, ut quum sub cruenti superio-
 ris belli initia status academiae nostrae multum convelle-
 retur, e re nostra tum visum fuerit *WITHOFFIUM* qui
 nobis tunc Rector praerant, rogare ne ab academico ma-
 gistratu se abdicaret, qui etiam communibus Senatus Aca-
 demici votis & suffragiis morem gerens altero anno con-
 tinuavit, universitatemque quantum quidem turbulentis
 illis temporibus fieri licebat, prudenter atque cum pro-
 videntia gubernavit.

Etenim hanc nostram musarum sedem magnopere
 adamabat, eique perquam cupiebat bene, ut siquid forte
 tristius aut rebus nostris noxium contigerit, inprimis
 quando inimicitiae aut simultates oriturae praeviderentur,
 aut jam ortae pacem turbarent, amarissimas non modo in
 sinum amicorum quos eadem pacis ambitione affectos sci-
 bat, querelas effuderit, sed etiam litibus componendis fa-
 cillimas praebuerit manus. Nec est inter nos, qui statu-
 torum

torum academicorum, & fatorum quæ a principio ad hoc usque tempus experta est nostra sedes, aut consuetudinum, & exemplorum veterum, ad quæ recentes nonnunquam casus referri poterant, & vitarum quas prædecessores nostri egerunt, lætæque & adversæ fortunæ tam conscius, nemo quem in rebus dubiis cum majori responsionis ferendæ certudine consulere licebat quam beatum hunc virum.

Quin etiam non universitatis modo, sed urbis quoque Duisburgensis, quamquam ut fieri solet variæ inter academiam & urbem contentiones quibus invitus inmisceretur, subinde excitarentur, verus, quod sancte testari possum, & benevolus & faventissimus amicus fuit, in eaque tamquam loco in quo beate & fortunate vixerat, juvanda, aut augenda æquissimam libens & lubens ponebat operam. Quam pervetustam & situ loci amœnissimam, civium etiam prisca integritate & modestia laudatissimam, sed per hispanica primum, dein gallica cum germanis batavisque diuturna dissidia, quæ fors fere omnibus ad Rhenum inferiorem locis communis fuit, ruinis fere pluribus quam ædibus distinctam urbem, ante quinquaginta nunc & quod excurrit annos, noster *WITHOFIUS* tum fere primus eleganti & perbella ex fundamentis exstructa ac ad recentis architecturæ regulas adaptata domo, etiam nunc inter præcipuas referenda, ornavit, reliquorumque civium ad reædificandam urbem studia & industriam, neque sine fructu, excitavit. Quin hujus antiquissimæ urbis monumenta & fata, familiarum ejus ortum & interitum, Anglorum & Flandrorum huc ductas colonias, &

vete-

veterem amplissimæ mercaturæ gloriam, & adversas, quæ ab humanis rebus abesse nequeunt vicissitudines; singulari diligentia colebat, multaque de his scitu digna sæpe narrare sciebat.

Quomodo autem erga familiam suam fuerit adfectus, dicere non est opus, quia nullum curæ aut sollicitudinis paternæ, nullum institutionis & doctrinæ & adminiculi genus omisit, quo suis ad bene prudenterque vivendum subministrare quiverit opes, optimus pater, & absque aliorum læsione benignus, fieri enim non poterat, qui universæ humanitatis amicus erat quin suæ proli hujus beneficii concefferit usum.

Deus optimus maximus nostro *WITHOFFIO* animam in sano & quadrato & firmo dederat corpore, cuius quamdiu vixit raris tantum incommodis in exercitio suarum functionum est impeditus. Statura mediocris erat, leviter obesus, oculis cæcis & penetrantibus, acri auditu, nisi ultimis vitæ mensibus, ciborum concoctionem exquisitissimam sobrio in vitæ genere experiens, ante quadraginta circiter annos gravi ex lapsu alterutrius tibie fracturam periculosam est passus, a quo tempore pedibus nunquam recte valuit, & ad sedendum in sua bibliotheca, ad evitandam confortiorum frequentiam, ad copiosiora igitur studia privata quasi compulsus atque coactus fuit. Duodecim autem anni sunt, quod mane ex lecto surgens, nihil de tali re ante monitus subito & plena & absoluta oculorum coecitate afficeretur, quod incommodum apoplexiæ & sæpe mortis prodromus

mus, per unam venæ sectionem, quæ tunc in illo prima instituebatur, posthac autem quotannis repetita est, feliciter & absque remanente ullo tanti mali vestigio amoliebamur. Posthac pro ætatis ratione plerumque sanus fuit, & quamquam propter absentiam filiorum, quibus munus & habitaculum peregrinis in locis providentia divina dispensaverat majori quam olim solitudine fruens, rarius domum aut bibliothecam relinquens, alacer tamen & hilaris, omnimodi mœroris expertus philosophiæ & religionis exercitiis deditus, si quandoque amicus eum conveniret lætus, sed etiam sine illo sibi sufficiens, animo tranquillus, densis nunc passibus acceleranti senio obviam ivit.

Quum autem mense superioris anni Octobri fasces academici denuo in eum transferrentur, mihi que qui præcesseram contingeret ut virum tantopere, & ea fere quæ filium decet reverentia a me æstimatum ad Rectoratum inaugurarem, non mihi tantum sed etiam aliis de fractis ejus viribus & vividi roboris secessu aliqua suspicio nascebatur; deinde vero, quamvis nil conquestus est, & in laboribus gerendis se strenuum & fortem exhibuit, deficientium tamen non animo sed corpore virium passim exempla dedit, meisque manibus, de quo gaudeo, est aliquoties sublevatus.

Hujus autem mensis tertio die præter opinionem insolita quædam eum horripulatio invasit, quam externis quibusdam causis initio adscribebat, mox autem apparuit malignæ cujusdam febris tum apud nostrates familiaris primordia esse, nam statim fessus & fatigatus lecto se tra-

E

derc

dere cogebatur, omnisque eum ciborum appetitus, quod nunquam antea sibi contigisse adfirmabat, deseruit, & respirandi difficultas cum somni desiderio & sensuum externorum oppressione & quæ reliqua sunt ejus febris accidentia sensim oborta effecerunt, ut licet aliqua ipsi administranda remedia non recusaret, statim ad æternitatis studium se totum converteret, quo statim per decendium cum febre collectatus, corpore infirmissimus, sed mente, ut supra dixi mirum corroboratus, die XIII. hujus mensis, hora quinta matutina volens & cum Deo colloquens ad hujus adspæctum & ad sedem beatorum se recepit.

Date viam, Auditores! date pauculum viæ! quomodo *IOANNES HILDEBRANDUS WITTHOFIUS* erga Deum & adversus orbem se gesserit, enarrare conatus sum; date viam ut & ipse ego procedam, quamquam injustum credo, ut etiam in programme docui, talem virum lugere, ego tamen orbitatis & fragilitatis meæ memor ab affectus & justis doloris significatione mihi temperare nequeo, qui fautorem, qui confidentem amicum, qui multis in rebus monitorem atque doctorem amisi.

Veneramini autem mecum Sanctissimum Numen, ut cum tale bene vivendi moriendique exemplum nobis proposuit, nos in societatem ejus beneficii admittere velit; Precamini etiam ut *FRIDERICUM* Regem clementissimum & exoptatissimum his præprimis temporibus,

bus, quæ novas reipublicæ christianæ turbas præfagiunt, vita & sanitate mentisque & corporis vigore & consiliorum iustitia, Regiamque Sux majestatis domum sempiterna felicitate beare; ut academiam nostram suo sancto regere spiritu, suæque providentiæ participem reddere; urbem etiam Duisburgensem, commune nostrum domicilium, florentem conservare velit & omnibus numeris fortunatam.

I AD ANTIQVAM ET MEDICINÆ HISTORIAM
SPECTANTIA
(2) Dissertatio elegantissima de pueri ætate de pueri ætate
actum volumine. Germanico. hinc inde inter
sunt. Leningradæ anni 1772. no. 101. de anni
1747. no. 17. In hoc de hinc inde signum cum
illius. Leningradæ hinc inde legem hinc inde
locorum de populorum ætatis exordia, hinc inde
Gula.

E

AD;